

הנחיות למורים – מצגת קינת דוד – שמואל ב פרק א

רקע: קינת דוד

קינה שנשא דוד לאחר שנודע לו על מותם של שאול ויהונתן, אשר בה הוא מתאר את גבורתם, את גדלותם ואת נפילתם. בקינה דוד מבכה את שניהם יחד, ולאחר מכן מייחד קינה מיוחדת לשאול, וכן קינה אישית ליהונתן, שבה הוא מביע את האהבה הרבה שלו ליהונתן.

מהי קינה?

סוג של שיר אבל וצער לזכר אנשים שמתו. לעיתים קרובות היא מוקדשת לאנשים שנפלו במלחמה.

מצגת זו לא תעסוק בלימוד קטעים מהקינה או בלימוד על הדמות שהקינה מופנית אליה, אלא ברעיון העומד מאחורי הקינה של דוד, ובידע שאנחנו יכולים לרכוש על דמותו של דוד המלך.

כרקע לדיון, המצגת בוחנת את מערכת היחסים הטעונה בין דוד ושאול. על רקע יחסים אלו, הרגשות שדוד מביע בקינה מפתיעים. בפעילות נדון בשאלה: מה אפשר ללמוד מכך על דמותו של דוד כאדם וכמלך?

אפשר להפנות את התלמידים לעבודה עצמית וללימוד הקינה – על חלקי הקינה, על בעלי חיים בקינה ועוד: <http://comics.mikranet.org.il/comix4.html>

קהל היעד: מתאים לתכנית הלימודים של כיתה ה.

משך הפעילות: שיעור אחד לאחר שקינת דוד כבר נלמדה, או לפצל לשני שיעורים וללמוד על הקינה עצמה בזמן הצפייה במצגת. מצגת זו אינה מתמקדת בפרשנות עצמה של קינת דוד ובביאורה אך אפשר לשזור בה את הלימוד..

מהלך הפעילות:

שקופית 1: שקופית פתיחה

בשקופית מופיע נושא המצגת. אפשר לשאול את התלמידים אם הם מכירים את קינת דוד, ואם הם יודעים מהי קינה. אפשר גם לשאול אם הם מזהים את האתר שבתמונה, ומה הקשר בינו לבין דוד.

שקופית 2:

משהו רע קרה למישהו שפגע בך.
חשבו על בן אדם שאתם כרגע מאוד כועסים עליו...
אם תשמעו שקרה לו משהו רע, למשל:

קיבל נכשל במבחן
הפסיד במשחק כדורסל

איך תרגישו?

הבא   לחץ "הבא" להמשך   הקודם

מה בשקופית? שקופית המתארת מקרה מחיי היום יום של התלמידים. הסיטואציה – נודע לי כי קרה משהו רע לאדם שפגע בי בעבר.

איך כדאי להפעיל את התלמידים? אפשר לפתח את הרעיון של שקופית זו ממש לדמיון מודרך, לבקש מהתלמידים לעצום עיניים ולהיזכר באדם שפגע בהם בחיים, שהעליב אותם. הרעיון הוא ממש להחזיר

אותם לתחושת הכעס. אפשר להנחות אותם להיזכר בכאב, בהרגשה שהרגישו. הנחו אותם לדמיון שסיפרו להם שאותו אחד שפגע בהם, נפגע בעצמו – קיבל נכשל במבחן, הפסיד במשחק וכו'. כעת, כדאי לשאול את התלמידים מה הם מרגישים. אפשר לבקש מהם לכתוב את רגשותיהם על פתק, או לשתף את כולם. הרעיון הוא שהתלמידים יציינו שהם מרגישים שמחה לאיד והקלה, שמחים שקיבל את המגיע לו, הרגשה שנעשה צדק בעולם וכו'.

• שאלות לדיון:

- האם קרה לכם שמישהו שפגע בכם נפגע בעצמו? מה קרה?
- איך הרגשתם כשאתם נפגעתם? איך הרגשתם כשהוא נפגע?
- מה עשיתם?
- האם לדעתכם הגיע לו להיפגע?

שקופית 3:

בשמואל ב פרק א מספרים לדוד שקרה משהו רע מאוד למישהו שהוא מכיר...

וְהָיָה אַחֲרֵי מוֹת שְׂאוּל ... וְהָיָה בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְהָנָה אִישׁ בָּא מִן-הַמְּחִנָּה מֵעַם שְׂאוּל וּבְגָדָיו קָרְעִים וְאֲדָמָה עַל-רֹאשׁוֹ וַיְהִי בְּבֹאוֹ אֶל-דָּוִד וַיִּפֹּל אֶרְצָה וַיִּשְׁתַּחֲוֶה. וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אֵי מִזֶּה תָּבוֹא וַיֹּאמֶר אֵלָיו מִמְּחִנָּה יִשְׂרָאֵל נִמְלֹטָתִי. וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד מִה-הִיָּה הַדְּבָר הַגָּד-נָא לִי וַיֹּאמֶר אֲשֶׁר-נָס הָעָם מִן-הַמְּלָחָמָה וְגַם-הִרְבֵּה נָפַל מִן-הָעָם וַיָּמָתוּ וְגַם שְׂאוּל וַיְהוֹנָתָן בְּנֵי מֵתָיו.

איך יגיב דוד? האם מערכת היחסים שלו עם שאול ויהונתן תשפיע על תגובתו? לפני שנענה - בואו ניזכר...

הבא   לחץ "הבא" להמשך   הקודם

מה בשקופית? חזרה לסיפור המקראי – לדוד נודע כי שאול נהרג במלחמה, ושאלה למחשבה: האם דוד (המלך) ייתן ליחסיו האישיים עם שאול להשפיע על תגובתו או לא?

איך כדאי להפעיל את התלמידים? מטרת שקופית זו היא לספק מידע חשוב להמשך. יש לקרוא את הפסוקים עם התלמידים. אפשר

לפתוח ספרי תנ"ך ולקרוא את הפרק כולו, אך אפשר גם להסתפק בפסוקים שלפנינו, ומבלי להתחיל דיון להעלות את השאלה – האם היחסים בין שאול ודוד ישפיעו על תגובתו של דוד? כעת ניזכר ביחסיהם של דוד ושאול.

שקופית 4:

מה בשקופית? אלבום תמונות המתעד אירועים מחייהם של שאול ודוד.

איך כדאי להפעיל את התלמידים? כדאי להזמין תלמיד ש"ידפדף" באלבום, ולבקש בכל פעם ממתנדב אחר להקריא את הפסוק שמעל התמונה. מומלץ לקיים דיון בכיתה על כל אחת מהתמונות. שאלות לדיון:

תמונה 1 – דוד מנגן לפני שאול:

- מיהן שתי הדמויות שבציור?
- כיצד בחר הצייר לתאר אותן? מה מבטאות הבעות פניהן? שמחה? עצב?
- באילו צבעים בחר הצייר להשתמש?
- מה נראה לכם הקשר בין הדמויות, לפי המיקום שלהן, לפי הבעות פניהן ועוד?

תמונה 2 – דוד עם ראשו של גוליית:

- מי הדמות המרכזית בתמונה? כיצד היא מתוארת? מה מעמדה?
- איזו סצנה מתוארת בתמונה?
- מי המלך באותה התקופה? (שאול)
- כיצד לדעתכם הרגיש שאול כשראה שדוד ניצח את גוליית?
- כיצד העם מתייחס לדוד כעת (על פי התמונה)?

תמונה 3 – יהונתן ודוד:

- מיהן הדמויות בציור?

- מה הקשר ביניהן? האם הן אוהבות? שונאות? כיצד הדברים באים לידי ביטוי בציר?

- האם שאול מופיע בתמונה? מה הקשר שלו לדמויות המתוארות?

- איזה רגש עולה מהתמונה? כיצד יצר זאת האמן?

תמונה 4 – הנשים מרקדות לפני דוד ושאל:

- מצאו את דמויותיהם של שאול ודוד בציר.

- היעזרו בטקסט המקראי – מה שאול חושב על דוד? מדוע הוא כועס עליו?

- האם האמן הצליח להעביר תחושות אלו ביצירתו?

- איזו תחושה עולה מהיצירה?

- מי נמצא במרכז היצירה?

תמונה 5 – שאול מנסה להרוג את דוד:

- מיהן הדמויות המתוארות ביצירה?

- מה היחסים בין הדמויות? מה הן מרגישות זו כלפי זו? כיצד יצר האמן תחושה זו?

תמונה 6 – מיכל ודוד (בסצנה המתוארת מיכל מבריחה את דוד מהחלון. היא

מאוחרת יותר בפרקים, אך אפשר לדבר גם עליה)

- מיהן הדמויות המתוארות?

- מה הקשר ביניהן? מה הקשר של כל דמות אל שאול?

- במי מיכל תומכת, באביה או בבעלה? כיצד עמדתה משפיעה על הרגשתו של שאול?

- איזו סיטואציה מתוארת בתמונה? מפני מי מיכל מבריחה את דוד?

שאלות כלליות על האלבום כולו:

- למי לדעתכם שייך האלבום הזה?

- מה אתם יכולים ללמוד מהתמונות על יחסיהם של שאול ודוד? האם השתנו

במהלך הזמן, או האם נשאר כפי שהחלו?

מסקנות כלליות מהאלבום – היחסים של שאול ודוד התחילו אולי כחיוביים אך הלכו

והתדרדרו ליחסים קשים:

באלבום ראינו כי יחסיהם של שאול ודוד היו טובים בהתחלה – דוד הרג את גוליית, עזר לשאול לנצח את הפלשתים וניגן בפניו כאשר שאול הרגיש ברע. שאול אפילו הציע לו לשאת את ביתו לאישה (אפשר להבין זאת בשני מובנים: רצה לפרגן לו ולקרבו למלוכה, או שרצה להכשיל אותו ואפילו להרוג אותו כאשר ביקש ממנו עורלות פלשתים בתמורה לביתו).

אך היחסים התדרדרו – שאול מקנא בדוד כאשר הנשים המחוללות מעניקות לדוד כבוד גדול יותר, ואפילו מנסה להרוג אותו כמה וכמה פעמים. אפילו ילדיו של שאול לא תמכו באביהם יותר ועברו לצדו של דוד. הם עוזרים לדוד ומצילים אותו מפני אביהם. אז מה דעתכם? איך יגיב דוד בקבלת הידיעה ששאול נהרג במלחמה? האם היחסים המורכבים שהיו ביניהם ישפיעו עליו? מה ביחסים ביניהם יכול להשפיע על התגובה שלו? איך הייתם מגיבים במקומו?

שקופית 5:

קינת דוד על מות שאול ויהונתן
ועכשיו נראה איך דוד הגיב באמת - בזמן הצפייה בסרטון חשבו - האם אתם מאמינים לו?

00:00 / 02:07

לחצו על כפתור play להפעלת הסרטון. לחצו על הסרטון לעצירה.
לחצו על כפתור play להמשך הצפייה. בסיום לחצו "הבא".

הבא **הקודם**

מה בשקופית? סרטון קומיקס על קינת דוד. איך כדאי להפעיל את התלמידים? אחרי שנזכרנו כי יחסיהם של דוד ושאול לא היו טובים – נצפה בסרטון. בסרטון מתוארת קינתו של דוד על מות שאול ויהונתן. בזמן הצפייה בסרט התלמידים מוזמנים לחשוב איך דוד הגיב למותו של אויבו והאם התגובה שלו עונה על הצפייה שלהם. לאחר הצפייה אפשר לקיים דיון: האם קינה זו מוכרת להם? איפה שמעו אותה? ולעבור לשקופית הבאה להמשך דיון:

שקופית 6:

אילו תחושות דוד מבטא בקינה?

שמחה	אהבה	אכזבה
צער	שנאה	ייאוש
ציניות	קנאה	התלהבות
בלבול	הקלה	רחמים
כעס		פחד

האם התחושות מתאימות למה שציפיתם?

לחצו על רגש לסימון. לחצו בשנית לביטול הסימון. בסיום לחצו "הבא".

הבא **הקודם**

מה בשקופית? רשימת רגשות, שמהן התלמידים יבחרו את הרגשות שדוד מבטא בקינה. איך כדאי להפעיל את התלמידים? בשלב זה יש לקיים דיון בכיתה על התחושות שעולות מהקינה. אפשר בכל פעם לשאול תלמיד אחד מה הוא הרגיש ומדוע, לסמן את אותה התחושה, ואז לעבור לתלמיד אחר ולסמן את התחושה שהוא העלה. בשיחה, יש לברר עם התלמידים האם הם מופתעים מהתחושות שדוד מעלה בקינתו או שלכך ציפו.

שקופית 7:

מה בשקופית? פסוקים מרכזיים מקינת דוד.

איך כדאי להפעיל את התלמידים? לאחר שבררנו אילו תחושות לדעת התלמידים עולות מהקינה, נקיים דיון על פסוקים מסוימים. על כל תלמיד לבחור מבין הפסוקים שניים אשר לדעתו מעבירים את תחושתו של דוד בדרך החזקה ביותר. אפשר לתת לתלמידים גם לעיין בתנ"ך ולבחור פסוקים שאינם מופיעים כאן.

רגשות ומשפטי מפתח
בחר מהפסוקים הבאים את המשפטים אשר מעבירים את תחושתו של דוד בדרך המרשימה ביותר. (הסבירו מדוע בחרתם בפסוקים אלו).

הקודם | הבא

הקליקו על המשפטים להדגשתם. הקליקו בשנית לביטול ההדגשה. לחצו "הבא" להמשך.

אפשר לבקש מתלמיד אחד לבוא ולסמן את בחירתו על גבי המצגת ולבסס את טענתו – מדוע בחר דווקא בפסוקים אלו.

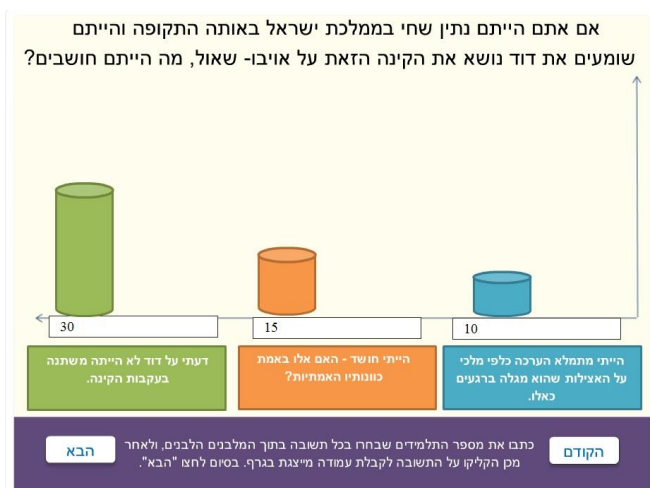
שאלות כלליות:

- איזו תחושה עולה מהפסוק?
- אילו מילים בפסוק מבטאות תחושה זו?
- האם יש פסוק המבטא יותר רגש מאחרים? למי הוא מופנה? דוגמאות לדיון ספציפי על פסוקים:
"מנשרים קלו מאריות גברו"
  - למה דוד מזכיר כאן חיות?
  - מה ההשוואה לחיות אלו מוסיפה?# "הרי בגלבע אל טל ואל מטר..."
  - דוד מקלל כאן מקום – מדוע?# "צר לי עליך אחי יהונתן..."
  - איך דוד פונה ליהונתן? כיצד הוא מכנה אותו?
  - האם פסוק זה דומה לפנייה של דוד אל שאול?

שקופית 8:

מה בשקופית? שקופית סקר.

איך כדאי להפעיל את התלמידים? נקיים סקר בכיתה: אילו התלמידים היו נתין בממלכתו של דוד, איך קינתו של דוד הייתה משפיעה על מה שחושבים עליו?

יש לערוך הצבעה בכיתה ולכתוב מעל כל אפשרות את מספר התלמידים שהצביעו.

דברו על התוצאות הכיתתיות – האם רוב הכיתה זוקפת את הקינה לזכותו של דוד או לא, ומדוע. אפשר גם לבקש מהתלמידים דוגמאות מהחיים על מנהיגים שהגיבו באצילות על נפילת יריביהם – בבחירות למשל. האם לדעתם אותם אנשים הגיבו כך רק כי היו חייבים?

שקופית 9:

מה בשקופית? תמונות של אנדרטאות

שנכתבו עליהן מילים מקינת דוד.

איך כדאי להפעיל את התלמידים? דיון: האם

אתם מכירים את האנדרטאות הללו? מדוע

לדעתכם השתמשו בטקסטים דווקא מקינת

דוד? מה מילים אלו מסמלות?

איפה עוד משתמשים בטקסט של קינת דוד

– בטקסי זיכרון וכו' (אפשר להראות סרטונים

מהיו טיוב. לדוגמה: [קינת דוד YouTube](#) -

